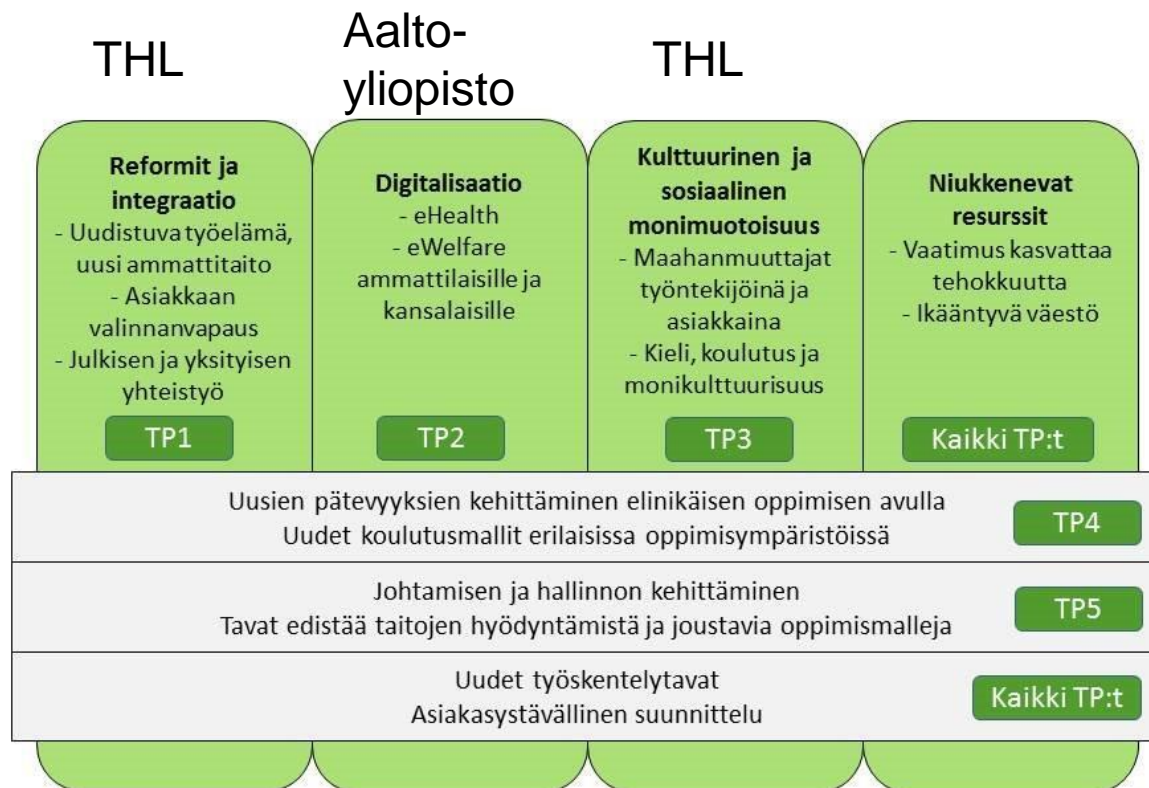

Sote-alan osaajien ammattitaito monipuolistuu – miten osaaminen saadaan parhaaseen käyttöön?

Competent workforce for the future -COPE

Tutkitaan työelämän murrosta ja siihen liittyvää osaamista

Laurea amk
Itä-Suomen
yliopisto

Muuttuva työ ja uudet osaamisen tarpeet

1/2

- Osahankkeen 1. johtaja:
Timo Sinervo, etunimi.sukunimi@thl.fi
- Osahankkeessa selvitetään, mitkä ovat sosiaali- ja terveysalan keskeiset muutokset ja niiden vaikutukset osaamistarpeisiin.
- Tunnistettuja muutoksia ovat esimerkiksi:
  - palveluiden integraatio
  - digitalisaatio
  - asiakkaiden valinnanvapaus
  - yksityisten palveluntuottajien lisääntyminen.
- Lisäksi on nähtävissä pyrkimyksiä vähentää sääntelyä ja muuttaa työntekijöiden työnjakoa.

Muuttuva työ ja uudet osaamisen tarpeet

2/2

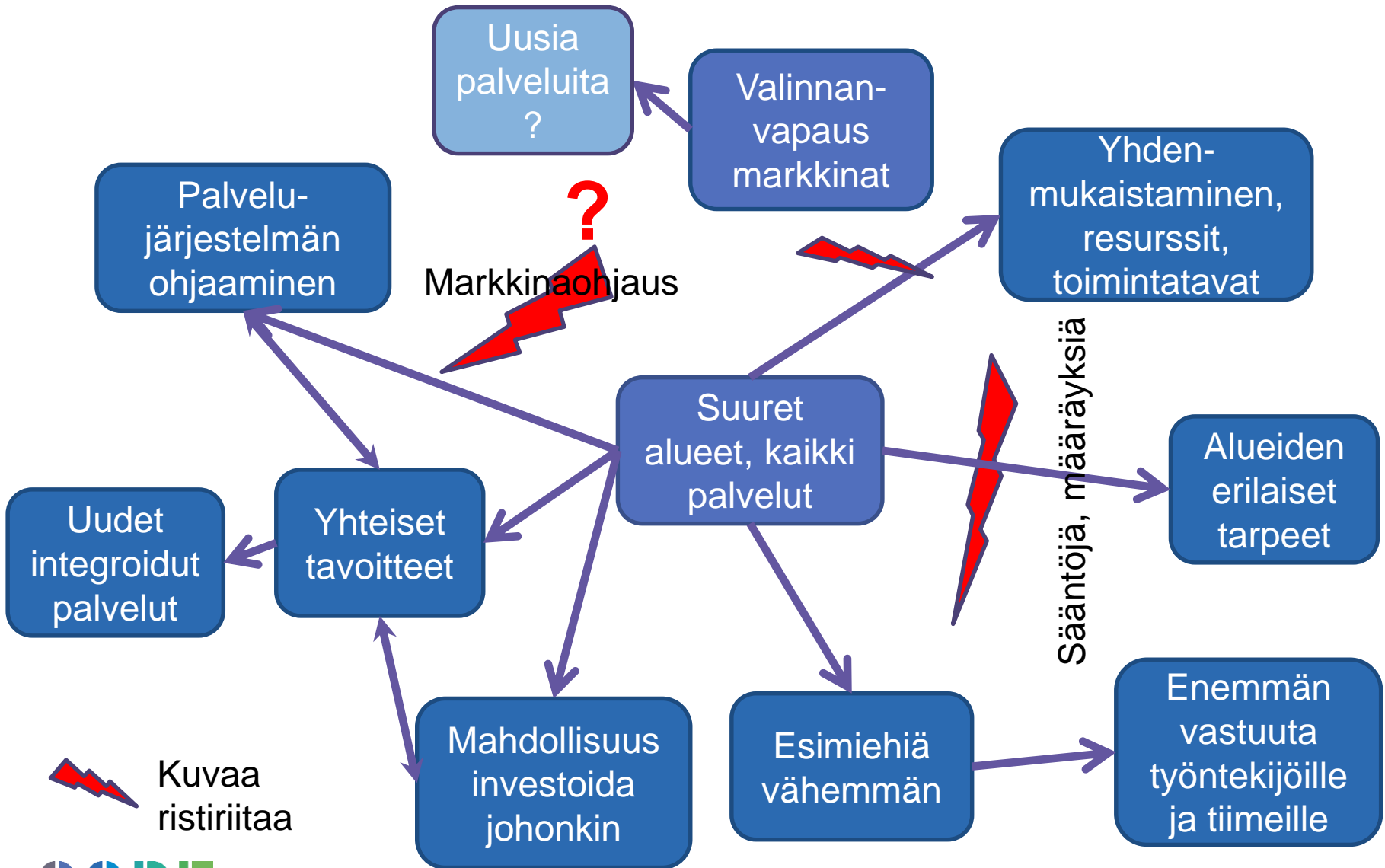
- Tutkimuksella selvitetään:
  - minkälaisia paikallisia ratkaisuja kuntiin ja alueille on muodostettu tai ollaan muodostamassa
  - minkälaisia vaatimuksia nämä ratkaisut aiheuttavat osaamistarpeeseen.
- Analysoidaan eri vaiheissa olevia sote-uudistuksia (Eksote, Siun sote) sekä suunniteltavaa sote-ratkaisua (Hyvinkään sairaanhoitoalue) sekä yksityisen palveluntuottajan näkökulmaa.
- Tutkimuksessa käytetään asiakirja-analyysiä sekä fokusryhmä- ja yksilöhaastatteluita ja tapausesimerkkejä. Tietoa kerätään myös sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstökyselyllä sekä THL:n henkilöstötilastoista.

Ristiriitaista muutosta

- Suuremmat järjestäjät
  - Kuntayhtymämallit, tuleva(?) Sote-malli
- Järjestämisen ja tuottamisen erottaminen
- Kunnat, sairaanhoitopiirit, kuntayhtymät ovat kehittäneet palveluiden integraatiota
  - Perhekeskukset, hyvinvointikeskukset
  - Yhdistetty toimintoja ja ammattilaisia saman katon ja/tai organisaation alle
- Monituottajamalli, joka edellyttää erilaista integraatiota
  - Palveluohjauksen merkitys kasvaa
  - Gatekeeperit: sama taho ei voi arvioida ja päättää palvelutarpeesta sekä tuottaa palvelua
  - Nykymallissakin integraatiota toteutetaan useilla eri tavoilla

- Tämän hetken kehitys on ollut, että palvelut kootaan suuriksi keskuksiksi saman katon alle, sairaalarakentamisia tällä logiikalla
- Asiakkaiden segmentointia ja palveluprosessien eriyttämistä
  - Pitkäaikaissairaajat vs. lyhytaikaista palvelua tarvitsevat terveyskeskuksissa
- Mikäli sote toteutuu, osa tästä voi toimia, osa ei
  - Lasten ja nuorten talot KYLLÄ
  - Aikuisten psykososiaaliset palvelut KYLLÄ
- Sote-keskus, sairaala, sosiaalityö samassa ???
  - Riippuu siitä, miten markkinoilla käy
- Liikelaitos, sote-keskus liikelaitos/yhtiö(t), yksityiset yritykset
  - Sote-keskus, kotihoito, palveluasuminen

Kunnista maakuntaan siirtyminen

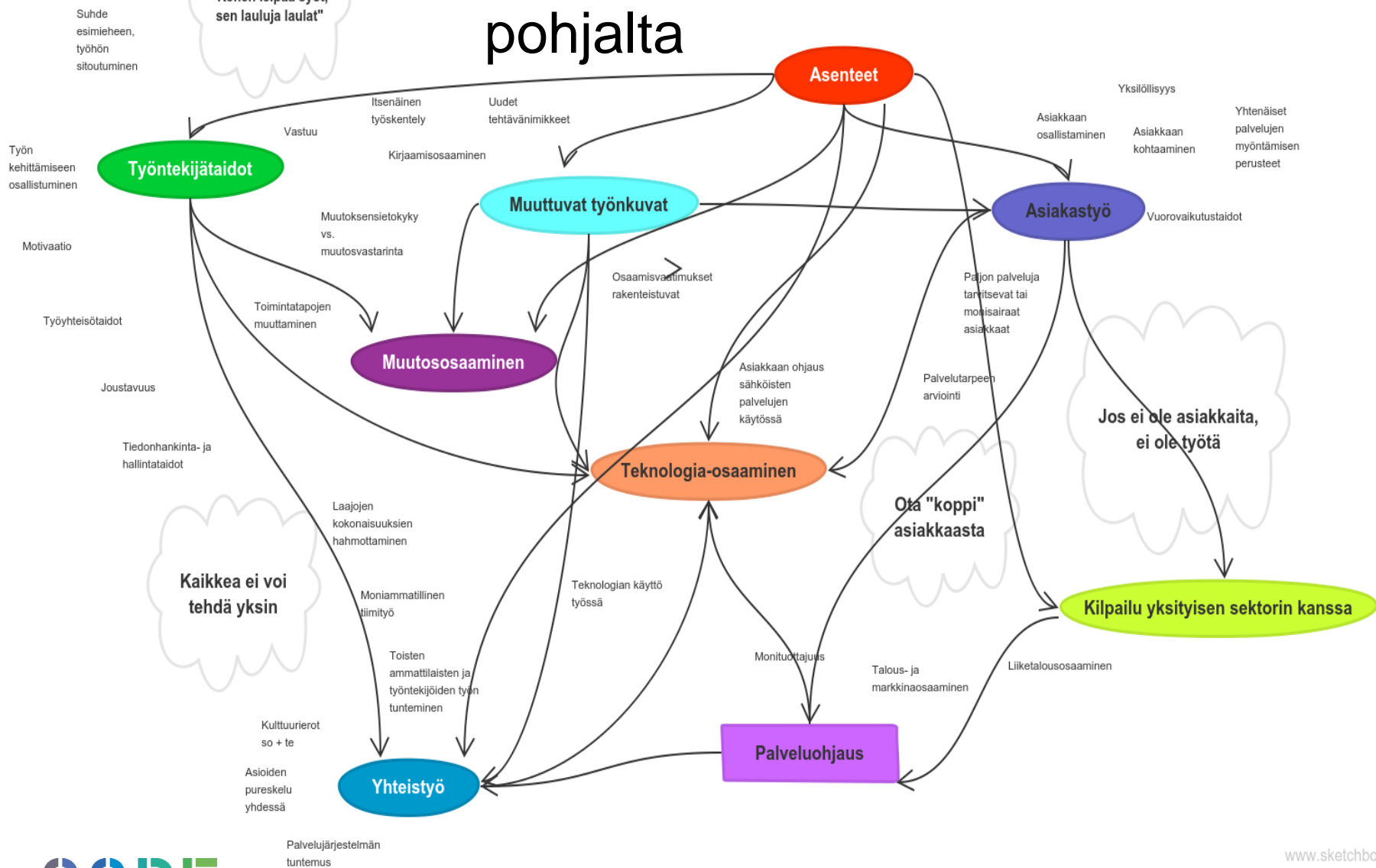

Sote-muutosten siirtymään varauduttava

- Organisaatioiden yhdistäminen, yhtiöittäminen, kilpailu muuttavat maailmaan olennaisesti
  - Uusi organisaatio ei ole heti täydessä terässä
  - Valtava määrä muutosta, ennen kuin perustoiminta sujuu
    - Tutustutaan yhteistyöverkostoihin, kulttuurit
    - Toimintamallien yhdenmukaistamista, ohjeita tulkintaa, korjausta
    - Laajat maantieteelliset alueet, etäjohtaminen, esimies eri ammattikuntaa, kaupunkia ja haja-asutusaluetta
    - Yhteistyö monituottajamallissa
    - Palveluohjaus, liikelaitoksen gatekeeper-rooli
  - Kilpailu: joku organisaatio laajenee, toinen sopeuttaa, kilpailu työvoimasta, mitä työsuhteille käy (nollatuntisopimukset)
  - Toimintamallien muutos vie aikaa
    - Oppimista ja poisoppimista, toiminnan muututtava rutiiniksi

Osaamistarpeet haastatteluiden pohjalta

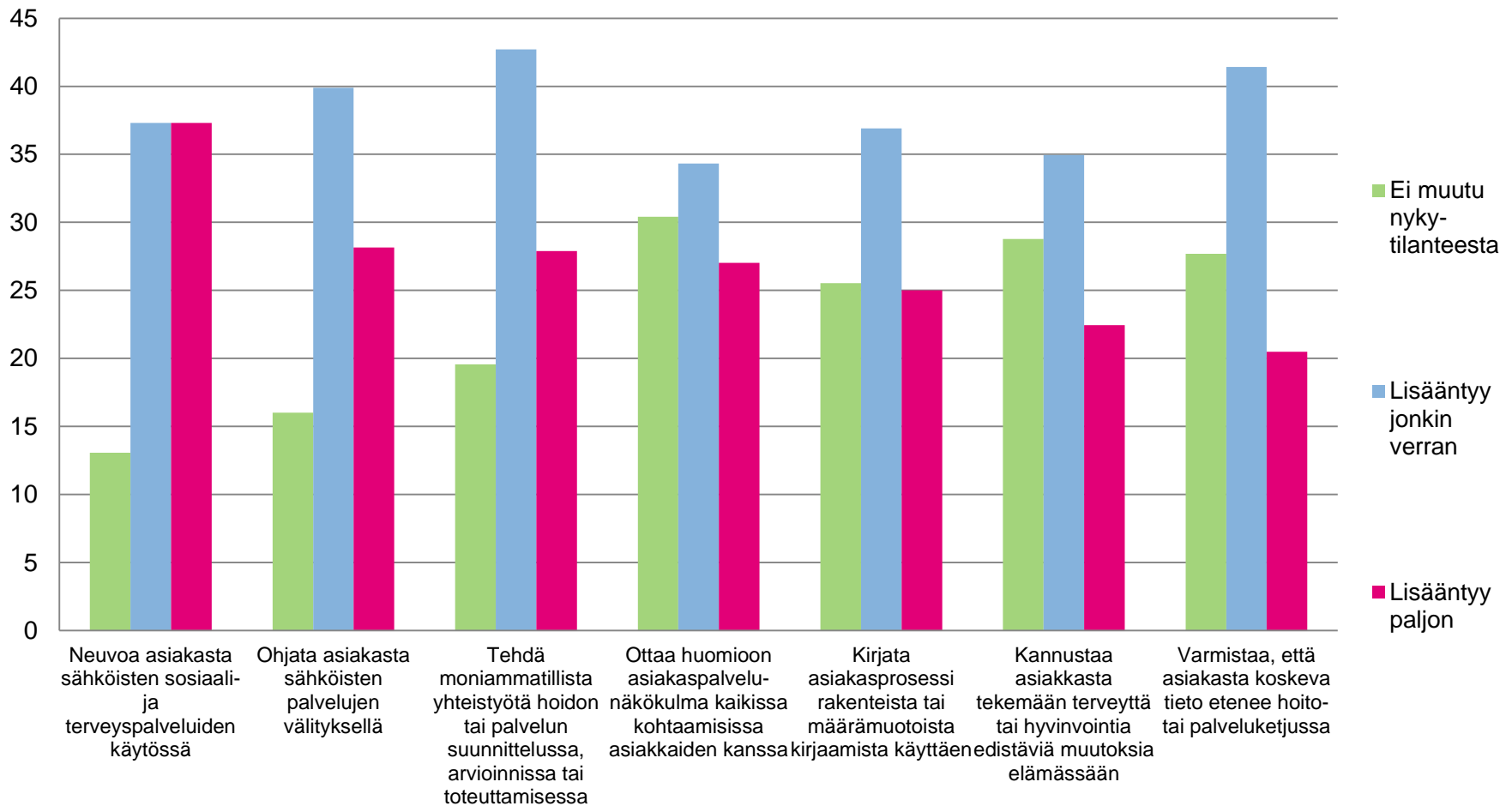
Osaamistarpeiden muutokset haastatteluissa

- Asenne muutokseen, toimintatapojen muuttaminen, kulttuuri
  - Miten ollaan uusintamatta vanhentunutta kulttuuria ja toimintatapoja työssäoppimisessa
  - Opiskelijat tulevat työpaikoille, opitaanko vanha kulttuuri
- Kompetenssin osa-alueet
  - Tiedot, taidot, asenne
  - Erityisesti haastatteluissa nousevat asennekysymykset
  - Liittyy lähes kaikkiin teemoihin
- Laaja-alaiset tehtäväkuvat
  - Tehtäväkuvia, joita ei voi kouluosaamisella hallita (esim. pth vastaanotto, toisaalta esh erikoistuneet tehtävät)
  - Palveluohjaus (ei vain palveluohjaajat, vaan useissa tehtävissä): tarvitaan hyvä tuntemus sekä SO että TE
    - Useampi koulutus

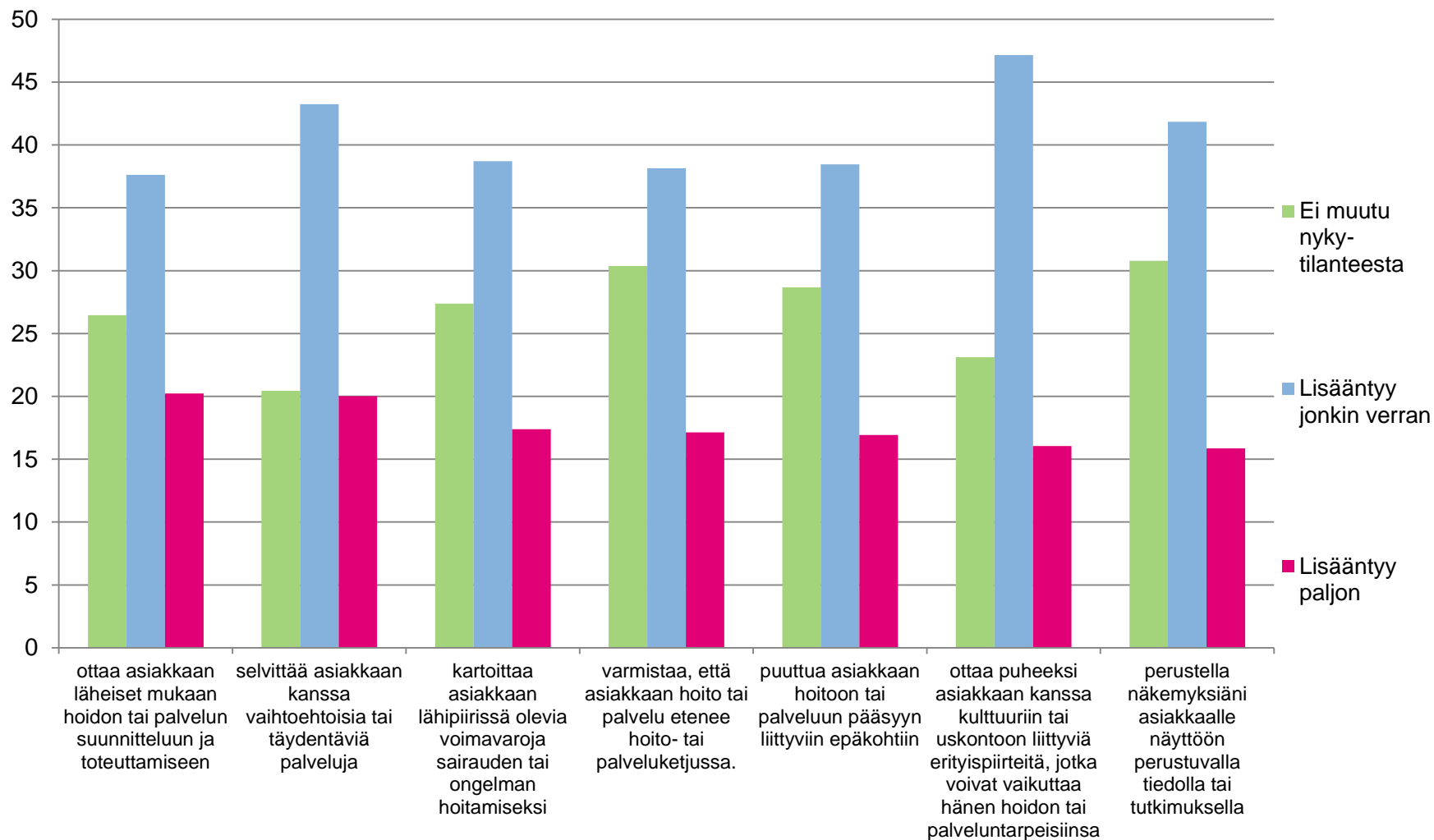
- Moniammatillinen yhteistyö
  - Enemmän tietoa muiden ammattilaisten työstä ja työvälineistä/-menetelmistä, mittareista, PALVELUJÄRJESTELMÄ
  - Kulttuurierojen ja kielen oppiminen, yhteistä keskustelua
  - Luottamus toisen osaamiseen
  - Profioiden toiminnasta yhteiseen työhön
- Asiakastyö:
  - Asiakkaan kohtaaminen, vuorovaikutustaidot
  - Asiakkaan osallistaminen
  - Palveluohjausosaaminen, asiakkaan tarpeiden laajempi arviointi, asiakkaan auttaminen eteenpäin, yhteydenottaminen, jousto
- Kilpailu yksityisen puolen kanssa
  - Asiakaspalveluasenne, miten saadaan asiakas tulemaan uudelleen, ei pyritä pitämään poissa
  - Hämmennys: vaikuttavuus vs. asiakaspalvelu
  - Liiketoiminta-, markkina- ja talousosaaminen, kustannustietoisuus

- Teknologiaosaaminen
  - Oma osaaminen ohjelmien ja välineiden käytössä
  - Asiakkaan ohjaaminen sähköisten välineiden käytössä
  - Sähköisten välineiden käyttö työyhteisössä
- Toive itsenäisyydestä
  - Johto viety kauemmas, odotus itseohjautuvuudesta
  - Muutososaaminen
  - Etäjohtaminen, eri ammattikunnan johtaminen
  - Toisaalta johtaminen ei aina tue itsenäistä päätöksentekoa
  - KULTTUURIN MUUTOS ALKAA JOHTAMISESTA
- Tiimityö
  - Tiimityö ei käynnisty heti, alkuun lähinnä haitallinen työn sujuvuuden kannalta
  - Organisaatioita yhdistettäessä uusi johto, uudet yhteistyökumppanit, opittava, kenen kanssa toimitaan ja miten

Osaamistarve...

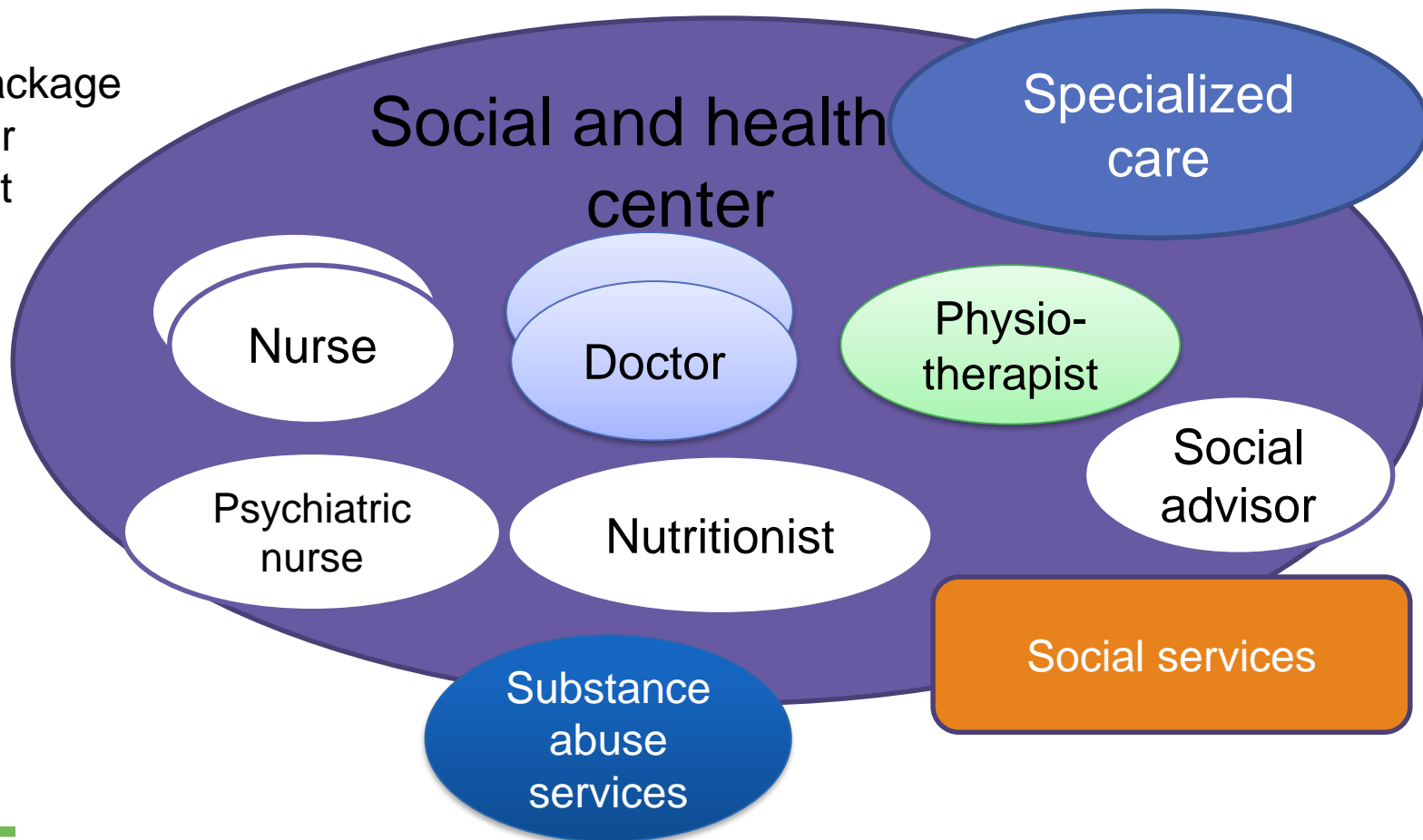

Osaamistarve...

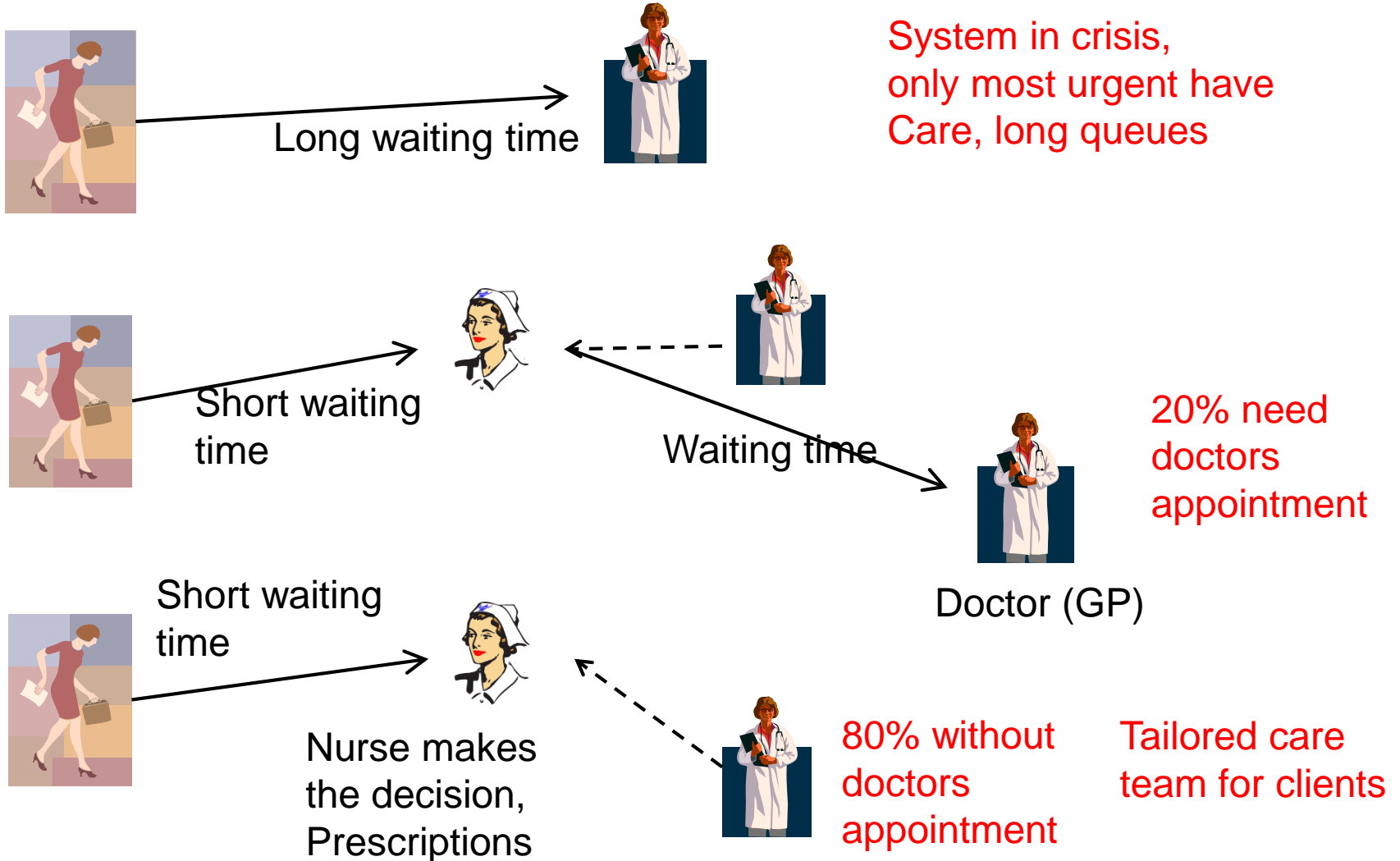

Organisatoric integration before the reform

Service package
Tailored for
Each client

Developments in point of view of clients

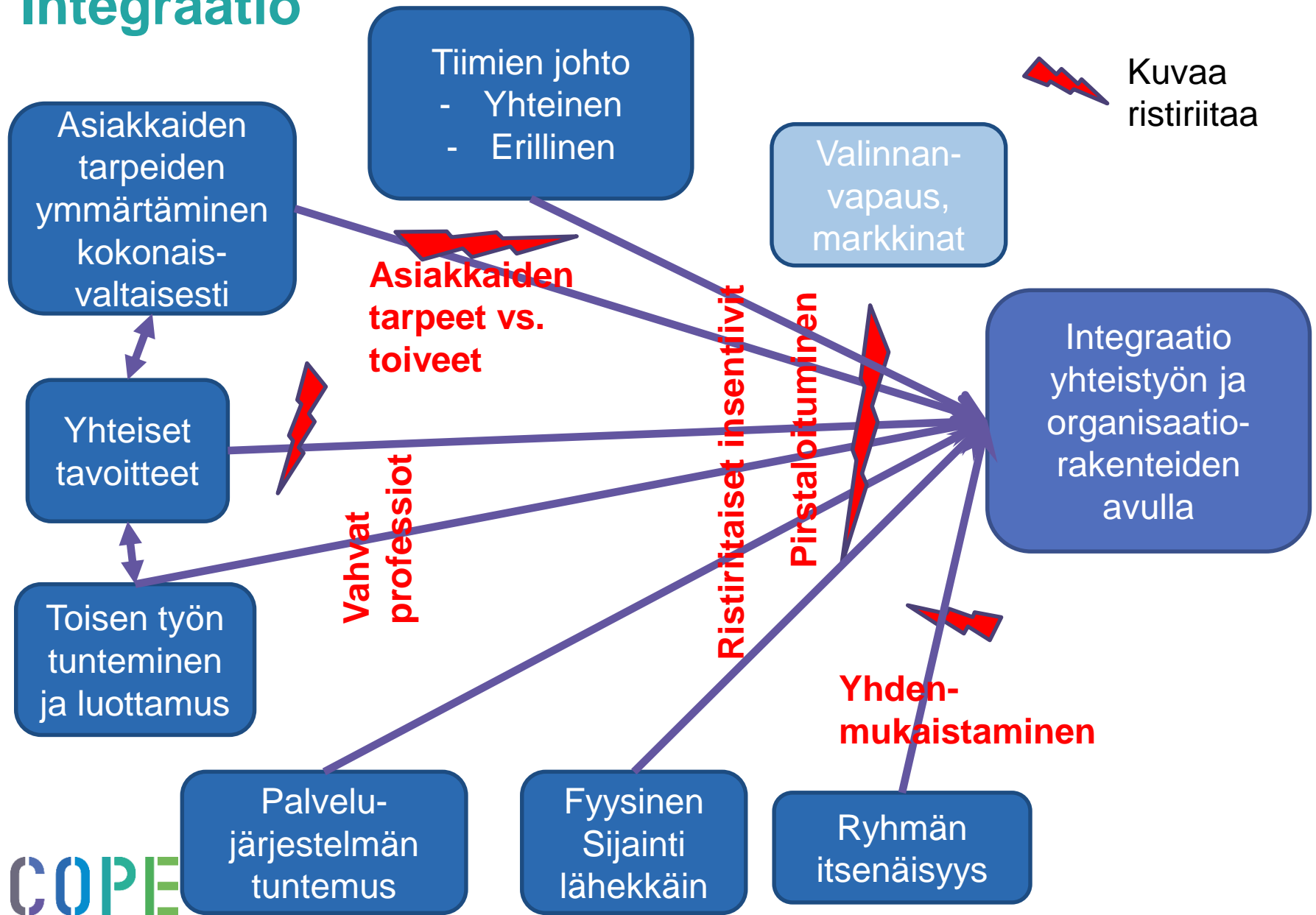
Integraatio organisaatorakenteiden kautta (1)

- Palveluketjun osat yhteen organisaatioon
  - Aikuisten psykososiaaliset palvelut,
    - Saman tulosalueen alaisuudessa (yhteiskunnallisen osallisuuden palvelut) mielenterveys- ja päihdepalvelut, psykososiaalinen kuntoutus, aikuisten sosiaalipalvelut
  - Lasten ja nuorten talo
    - Saman tulosalueen alaisuudessa, neuvolapalvelut, lapsiperheiden peruspalvelut, oppilashuolto, lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut, lastensuojelu; koostuvat eri tulosyksiköistä ja toimintayksiköistä
    - Asiakkaan ei tarvitse sisään tullessaan (matalan kynnyksen palvelu) tietää, kenen asiakkaaksi on tulossa
    - Alkuhaastatteluissa selvitetään, mitä asiantuntijoita tarvitaan ja jatkossa moniammatillisena yhteistyönä
- Konsultaation helppous, palveluketju asiakkaalle helppo
  - Mahdollisuus räätälöidä prosessit eri ryhmille ja yksilöille, ammattilaiset tarpeen mukaan

Integraatio yhteistyön kautta (2)

- Yhteistyö palveluprosessin osien välillä (ammattilaisten ja organisaation osien välillä)
  - Hyvinvointiasema, jossa työntekijöitä eri yksiköistä (terveysasema, päihde, mielenterveys, sosiaalityö(-ohjaus)
    - Kaksi mallia: joko eri työntekijät eri johdon alaisuudessa tai niin, että päivittäisjohtaminen yhden esimiehen kautta
  - Yhden hengen liikkuva yksikkö (päivystyksen, ensihoidon ja kotihoidon yhteistyönä)
    - Työntekijä ottaa yhteyttä sähköisesti, kun asiakkaalla avuntarve. Sen sijaan että asiakas tulee yhteispäivystykseen, työntekijä menee asiakkaan luo, yhteys sähköisesti päivystykseen, hoito usein kotona, vältetään päivystys ja usein sairaalayö.
  - Kotikuntoutus. Jatko- ja kotikuntoutusyksikkö, joka hallinnollisesti kuntoutuksen alaisuudessa, tiivis yhteistyö kotihoidon kanssa. Fysioterapeutit työskentelevät kotihoidossa, ohjaavat kotihoidon työntekijöitä kuntoutuksessa.

Integraatio

Integraation edellytykset ja haasteet

- Yhteiset tavoitteet (erit. 1 ja 2)
  - Yksimielisyys, mihin pyritään
  - Yleensä laajempi tavoite, kuin yhden ammattiryhmän ja yhden yksikön perustoiminta
  - Asiakkaan tarpeiden näkeminen omaa toimintaa laajempaan
    - Esim. leikatun polven jälkeen yksinäisen ikäihmisen pärjääminen 3.krs:ssa ilman hissiä – kuntoutus – ruoka – hoito – talous,...
  - Muun palvelujärjestelmän tuntemus
    - Mitä muilla palvelujärjestelmän osilla on tarjottavana
- Toisen kielen, työn ja logiikan ymmärtäminen (1 ja 2)
  - Esim. päihde ja mielenterveys: hoito vs. elämänhallinta vs. asuminen
  - Vaatimus: On tiedettävä riittävästi, mitä toinen ammattiryhmä tekee ja osaa → keskustelu, tilojen läheisyys auttaa
  - On luotettava toisen ammattiryhmän osaamiseen.

Integraation edellytykset ja haasteet 2

- Johtaminen (1 ja 2)
  - Saman yksikön sisälle, saman johdon alle vai eri yksiköiden yhteistyö
    - Vaikka samoissa tiloissa, toimitaan erikseen, ei yhteisiä prosesseja
    - Toisaalta eri johdon alaisuudessa olevat työntekijät saattavat toimia täysin yhdessä
    - Eri vai sama johto: toisessa mallissa eri johdon alla toimivat asiantuntijat toimivat samoissa tiloissa, toisessa eri johto muuten, mutta päivittäisjohtamisessa yksi esimies
- Itseohjautuva tiimityö vs. organisaation tasalaatuiset prosessit
  - Ylhäältäohjautuvasti pyritään yhdenmukaistamaan toimintatapoja
  - Tiimien valtuudet jäävät vähemmälle, kokemus siitä, että ylhäältä tulee jatkuvasti mahdottomia määräyksiä
  - Alueen sisällä hyvin erilaisia tarpeita (kaupunki vs. maaseutu)

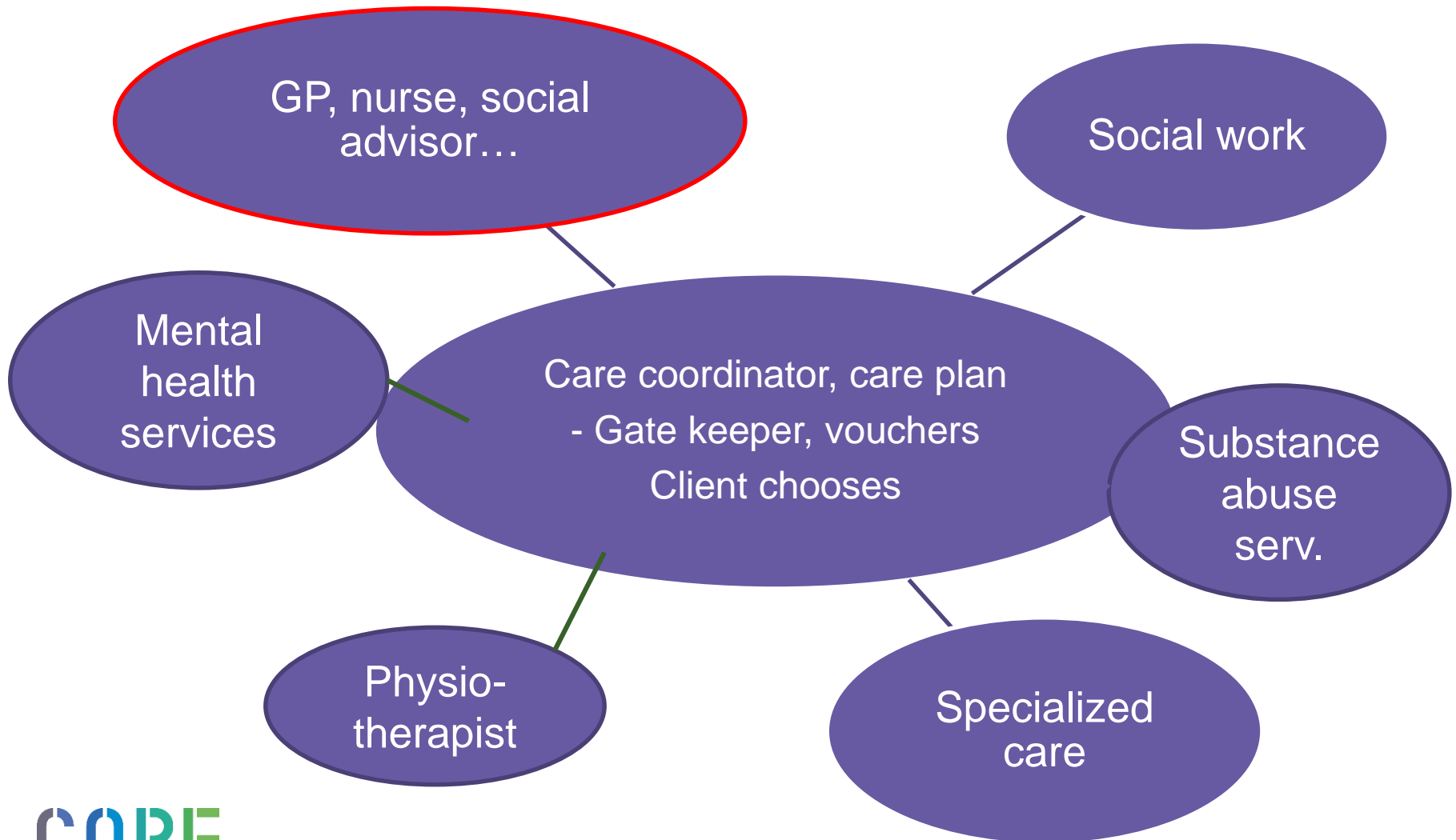
Muita haasteita

- Resurssit
  - Laajempi organisaatio mahdollistaa panostamisen tiettyyn asiaan
  - Otetaanko uusi toimintatapa käyttöön kaiken muun ohella vai erikseen resurssoituna
- Valinnanvapaus, kilpailu, monituottajamalli
  - Pelkona pirstaleisuus, palvelukokonaisuutta vaikeampi ohjata, palveluketjun sujuvuus kärsii (esim. fysioterapeutin suoravastaanotto)
  - Yhteistyön ongelmat: onko samat tavoitteet, yhdensuuntaiset kannusteet
  - Toisaalta, yhteistyö mahdollista eri organisaation osien välillä, entä eri omistajien (vrt. Tampere)
  - Asiakkaan tarpeet vs. toiveet

Integraatio palveluohjaajien avulla (3)

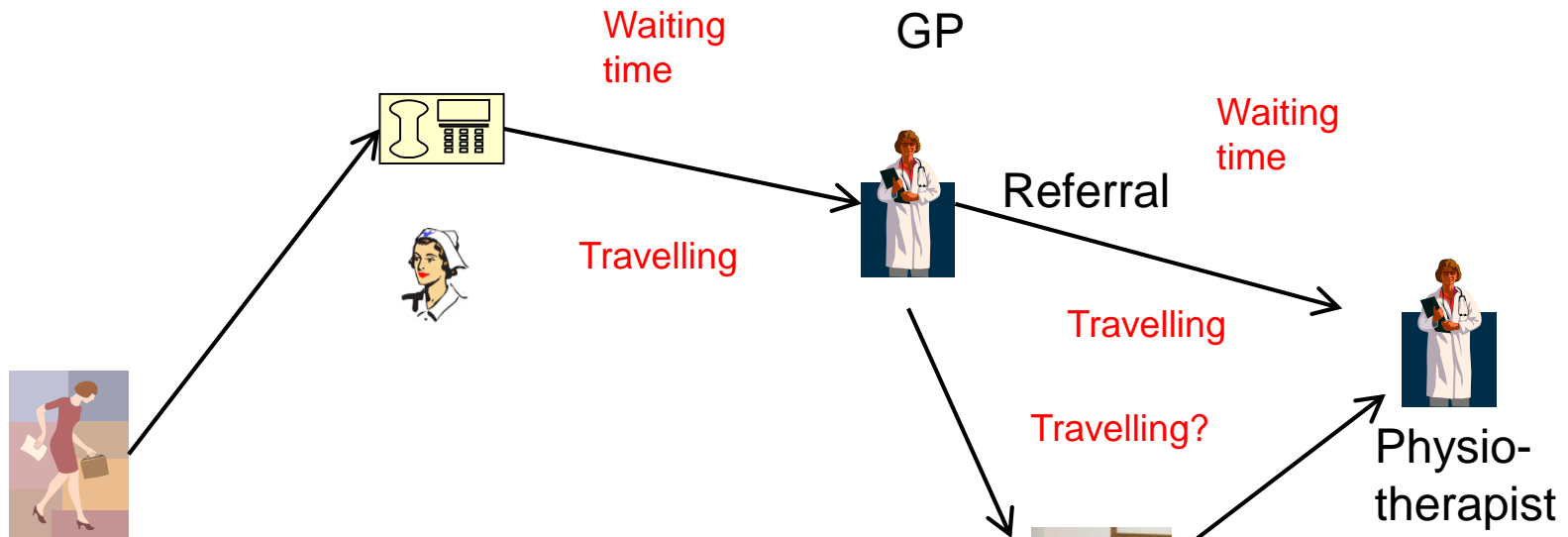
- Palveluiden koordinointi (palveluohjaajat, kotihoito, terveysasemat, kotiutushoitajat)
  - Asiakkaiden hoidon koordinointi, kun asiakkaat tarvitsevat useita palveluita
  - Koordinaattori varmistaa, että asiakas saa tarvittavan jatkohoidon tai ainakin yhteyden jatkohoitoon (kuntoutus, kotihoito...) (tarvittaessa yhdessä kävellen, esimerkki sosiaalityö-mielenterveys)
  - Osa on nimetty palvelukoordinaattoreiksi (kuten kotihoidossa), osa ei, esimerkiksi terveysasemalla saattaa kuulua hoitajien toimenkuvaan pitkäaikaissairaiden kohdalla

Integration with case managers

Development in point of view of clients

- Case manager
- Gatekeeper
  - Helps in choice

Lopuksi

- Nykyinen kehitys kokoaa palvelut yhteen, ristiriidassa monituottajamallin kanssa
- Asiakkaiden laaja-alainen palvelutarpeiden arviointi, sähköiset palvelut, markkinat keskeisiä muutoksia
- Osaamisessa korostuvat vaatimukset itsenäisyyteen, asiakaspalveluun, palveluketjun tuntemukseen ja suunnitteluun, digitalisaatioon
- Laaja-alaisuus, moniammatillisuus
- Palveluohjauksen tarve korostuu
- Toimintatapojen muutos, erityisesti asenne-uloittuvuus korostuvat, ei niinkään tiedot ja taidot